Gemeente Wijchen

Uitvoerings– en Handhavingsstrategie VTH 2026-2030 Gemeente Wijchen

Vergunningverlening (V), Toezicht (T) en Handhaving (H)

Voorwoord

Beste lezer,

In dit stuk leest u hoe wij in onze gemeente omgaan met vergunningverlening (V), toezicht (T) en handhaving (H). Dit beleid helpt ons om onze leefomgeving veilig, gezond en prettig te houden. Denk aan het verlenen van bouwvergunningen, het controleren van bedrijven en het optreden bij overlast of gevaarlijke situaties.

We vinden het belangrijk dat dit beleid duidelijk is voor iedereen:

- Voor inwoners
- Ondernemers
- Raadsleden
- Onze ketenpartners
- De medewerkers van de gemeente
- Het college van burgemeester en wethouders

In deze strategie is expliciet opgenomen welke onderdelen van de ingediende moties worden overgenomen en welke onderdelen niet of nog niet worden uitgevoerd.

Met dit beleid willen we zorgen voor een goede balans tussen vrijheid en regels. We geven ruimte waar het kan, en treden op waar het moet. Zo werken we samen aan een gemeente waarin iedereen zich thuis voelt.

Wij danken iedereen die heeft meegedacht en bijgedragen aan dit beleid. Deze betrokkenheid is en blijft van grote waarde.

CONCEPT

Samenvatting

Wat

Deze Uitvoerings- en Handhavingsstrategie beschrijft hoe de gemeente Wijchen werkt aan een duidelijke werkwijze en een goede inzet van mensen en middelen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Dit beleid vervangt het vorige uitvoeringsprogramma VT&H 2022.

Waarom

Deze strategie is de basis voor het jaarlijks opstellen van uitvoeringsprogramma's voor VTH. Door nieuwe wetten zoals de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) verandert er veel in hoe we werken. Daarom is dit een dynamisch document dat we tussentijds aanpassen als dat nodig is. De strategie wordt vastgesteld door het college. De gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd met een raadsbrief. In die raadsbrief wordt ook toegelicht hoe met de ingediende moties is omgegaan.

Hoe

Met dit beleid werken we in de periode 2026–2030 aan drie doelen:

- Doel 1: Goede inrichting van het VTH-proces

We zorgen voor een goede basis om de beleidscyclus van de Omgevingswet uit te voeren. Denk aan:

  - VTH opnemen in de gemeentelijke begroting
  - Overlegstructuren opzetten
  - Inzicht krijgen in risico's
  - Monitoren en evalueren op vaste momenten
  - Informatie delen met het college en de gemeenteraad.

- Doel 2: Stellen van omgevingsdoelen

We richten ons op de omgeving. Met een risico- en gebiedsanalyse bepalen we in 2026 waar de grootste risico's liggen. Het college stelt op basis daarvan bestuurlijke prioriteiten vast. De gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd.

- Doel 3: Goede kwaliteit van uitvoering

We willen ons werk goed doen. Dat betekent:

  - Voldoende kennis en opleiding
  - De juiste middelen
  - Werken volgens de Kwaliteitscriteria 3.0 voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Wie

De gemeente Wijchen werkt samen met verschillende ketenpartners:

- Omgevingsdienst de Groene Metropool (ODGM)
- Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)
- Politie
- Het Openbaar Ministerie
- Waterschap Rivierenland
- Rijkswaterstaat
- GGD Gelderland-Zuid

Deze organisaties zijn belangrijk omdat zij ook VTH-taken uitvoeren.

CONCEPT

Inhoud

Voorwoord 2
Samenvatting 3
Inleiding 5
1. Doel 6
1.2. Uitvoeringskader van de gemeente Wijchen 6
1.3. Collegiale samenwerking en kaders 7
2 Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 8
2.1. Beleidscyclus 8
2.2. Wat hebben we geleerd? 9
2.3. Doelen en borging 10
2.4. Monitoring 12
2.5. Strategieën 12
2.6. Organisatie en middelen 15
3. Uitvoeringsprogramma en Evaluatierapportage 16
4. Borging van uitvoering 19
4.1. Integraliteit 19
4.2. Bevoegdheid 19
4.3. Bereikbaarheid tijdens kantooruren 20
4.4. Bereikbaarheid buiten kantooruren 20
4.5. Klachten, meldingen, grote incidenten en rampen 20
4.6. Kwaliteit 21
Afkortingen en moeilijke woorden 22

CONCEPT

Inleiding

Dit is de nieuwe Uitvoerings- en Handhavingsstrategie VTH 2026–2030 van de gemeente Wijchen. VTH staat voor Vergunningverlening (V), Toezicht (T) en Handhaving (H). In deze Uitvoerings- en Handhavingsstrategie VTH staat ons beleid over hoe wij onze wettelijke VTH-taken uitvoeren. Dit gaat niet alleen om wat we zien in de omgeving, maar ook om hoe we die ervaren. De basisregels komen uit het Omgevingsrecht[1], de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en bijzondere wetten.

In dit beleid leggen we uit waar wij onze tijd en mensen voor inzetten. Dit beleid vormt de basis voor het jaarlijkse uitvoeringsprogramma. Elk jaar informeren wij de gemeenteraad met een verslag. Ook evalueren we tussentijds of het beleid nog past bij de praktijk.

Deze Uitvoerings- en Handhavingsstrategie VTH 2026–2030 vervangt het vorige uitvoeringsprogramma VT&H 2022 van de gemeente Wijchen.

CONCEPT

[1] Sinds 1 januari 2024 gelden de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging.

1. Doel

In de beleidsperiode 2026-2030 werken we in de gemeente Wijchen aan de volgende doelen:

- Doel 1: Goede inrichting van het VTH-proces
- Doel 2: Stellen van omgevingsdoelen
- Doel 3: Goede kwaliteit van uitvoering

Dit beleid is een document dat we tot eind 2030 gebruiken als basis. Als regels veranderen of als evaluaties dat nodig maken, passen we dit beleid aan.

1.2. Uitvoeringskader van de gemeente Wijchen

Dit beleid is gemaakt op basis van de bestaande missie en visie van het Strategisch Kompas 'De kracht van Wijchen', de Omgevingsvisie Wijchen en de kaders die de gemeenteraad aan het college van burgemeester en wethouders op 17 december 2024 gaf als vertrekpunt:

- Het VTH-beleid 2026-2030 zet in op de perspectieven 'risico en impact', 'overlast' en 'afspraak is afspraak', waarbij veiligheid prioriteit heeft.
- Het VTH-beleid 2026-2030 sluit aan op de koers uit het Strategisch kompas 'De kracht van Wijchen'.
- Het VTH-beleid 2026-2030 sluit aan op de Omgevingswet.

Daarnaast zijn de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie in het nieuwe VTH-beleid verwerkt.[2] Een eerste stap richting de aanbevelingen was om de gemeenteraad te betrekken bij het maken van dit beleid.

We werken vanuit de volgende uitgangspunten:

- alles in samenhang bekijken (integraal)
- letten op risico's
- alert zijn op signalen van ondermijning
- betrouwbaar: afspraak is afspraak
- open en duidelijk (transparant)
- we passen deze manier van werken toe bij vergunningen, toezicht en handhaving.

CONCEPT

[2] Onderzoeksrapport DoeMee Toezicht en handhaving Openbare orde en Veiligheid d.d. 2 maart 2021, van de Rekenkamercommissie Wijchen.

1.3. Collegiale samenwerking en kaders

Voor de uitvoering van onze VTH-taken werken we samen met andere organisaties: de partners in de keten.

Wij werken samen met de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN). Vanaf 1 januari 2026 gaat deze organisatie verder als Omgevingsdienst De Groene Metropool (ODGM). De ODGM voert voor ons de basistaken op het gebied van milieu uit. Ook taken over bodem en asbest horen daarbij. Elk jaar maakt de ODGM een beleidsplan en een werkplan. Beide documenten horen bij dit beleid (bijlage 10 en 11). De VRGZ is verantwoordelijk voor de brandweer, medische hulpverlening en de voorbereiding op rampen en crisissituaties. Onze samenwerking richt zich vooral op brandveiligheid en veiligheid.

We hebben met hen een dienstverleningsovereenkomst (DVO). Er is goed contact en directe communicatie. We werken samen op strategisch, tactisch en praktisch niveau. De ketenpartners zijn geïnformeerd over dit beleid.

Andere partners zijn de politie, het Openbaar Ministerie, Waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat, GGD Gelderland-Zuid[3] en Inspectie Leefomgeving en Transport. Deze samenwerking gaat via de regio.

CONCEPT

[3] Steeds belangrijker binnen VTH omdat het thema 'gezondheid' door de Omgevingswet belangrijker wordt. De GGD werkt nauw samen met de VRGZ.

2 Uitvoerings- en Handhavingsstrategie

Het opstellen van een Uitvoerings- en Handhavingsstrategie is een wettelijke verplichting.[4] Deze strategie ondersteunt gemeenten bij het maken van zorgvuldige en transparante keuzes: wat willen we bereiken, hoe organiseren we dat, wie is waarvoor verantwoordelijk en werkt onze aanpak zoals bedoeld?

Om dit hoofdstuk goed te kunnen begrijpen, starten we met een korte toelichting op de beleidscyclus en het belang daarvan binnen de Omgevingswet. Vervolgens blikken we terug op de vorige beleidsperiode: wat hebben we geleerd en welke inzichten nemen we mee?

Op basis van deze lessen formuleren we de doelen voor de komende periode. Daarna gaan we dieper in op het belang van een risico- en gebiedsanalyse als fundament voor onze keuzes. We beschrijven vervolgens de stappen die we willen zetten om onze doelen te realiseren en te borgen.

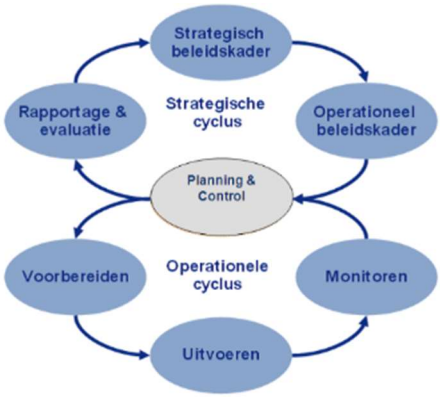
Tot slot gaan we in op de verschillende algemene strategieën voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH).

2.1. Beleidscyclus

De Omgevingswet stelt eisen aan de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie[5] en de kwaliteit van de uitvoering.[6] Samen vormen deze eisen de 'BIG-8 beleidscyclus'. In principe verplicht de beleidscyclus een organisatie volgens een programma te werken. Dat betekent:

- Leren van de vorige periode (evaluatie, jaarverslag)
- Analyseren wat nodig is (risicoanalyse en keuzes maken)
- Bepalen van de aanpak (strategie)
- Uitvoeren wat is afgesproken (jaarprogramma)

Op 3 mei 2017 stelde de gemeente Wijchen de 'Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Wijchen' vast. In deze verordening staat dat we onze VTH-taken uitvoeren met een minimale en uniforme kwaliteit. De landelijke richtlijn stond in de Kwaliteitscriteria 2.3 voor uitvoering en handhaving volgens de Omgevingswet. Dit zijn landelijk criteria voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.

[4] Artikel 13.5, lid 1 Omgevingsbesluit.
[5] Artikelen 13.5 tot en met 13.11 Omgevingsbesluit.
[6] Artikel 18.23, lid 1, onder a Omgevingswet verplicht een verordening voor uniform uitvoeren van gemeentelijke basistaken.

CONCEPT

Een nieuwe versie (3.0) kwam tot stand onder het Interbestuurlijk Programma (IBP) Versterking VTH. De nieuwe minimale eisen gelden sinds 1 januari 2025. Het doel van deze eisen is een sterke en professionele manier van werken voor vergunningen, toezicht en handhaving. Deze moet zorgen voor:

- Kwaliteitsverbetering, afstemming en gegevensuitwisseling, afstemming straf- en bestuursrecht, en een landelijk speelveld/level playing field
- Bijdragen aan de realisatie van beleidsdoelen in de fysieke leefomgeving op het terrein van Veiligheid, Duurzaamheid, Gezondheid, Milieu, Erfgoed, Landschap & Natuur zoals bedoeld in artikel 1.2 van de Ow
- Vermindering van regel- en toezichtdruk en gelijke regels voor bedrijven en inwoners
- Borgen van onafhankelijkheid, professionaliteit en vakmanschap, betrouwbaarheid, eenvoud en gezamenlijkheid

De verschillende stappen vormen samen het VTH-proces.

2.2. Wat hebben we geleerd?

De laatste beleidsperiode begon in december 2022.[7] Het beleid was toen nog niet compleet. Sindsdien is er veel veranderd:

- **Bestuurlijk**
  De gemeenteraad van Wijchen heeft het Strategisch Kompas 'De kracht van Wijchen' en de Omgevingsvisie Wijchen vastgesteld.
- **Juridisch**
  De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen hebben grote gevolgen. We merkten dat dit invloed had op onze manier van werken, onze aanpak en onze financiën.
- **Maatschappelijk**
  We kregen te maken met uitdagingen zoals de stikstofproblematiek, strengere eisen voor energie en isolatie bij vergunningen, en het verminderen van plasticgebruik bij evenementen. Ook is er meer aandacht voor participatie in de Omgevingswet, bijvoorbeeld via omgevingsdialogen. Daarnaast is er nog steeds een tekort aan woningen. Tegelijkertijd ligt de focus ook op veiligheid en het tegengaan van ondermijning. We werken hier nog steeds aan. Binnen VTH voeren we vooral gesprekken over wat mogelijk is, wat we willen bereiken en hoe we het toezicht het beste kunnen organiseren.
- **Organisatie**
  De personele bezetting blijft een grote uitdaging. We werken met vaste medewerkers en ingehuurde krachten. Net als andere gemeenten doen we ons best om kennis te behouden en verder te ontwikkelen. Voor vergunningverlening is een nieuw zaaksysteem ingericht, gebaseerd op de belangrijkste processen uit de Omgevingswet.

[7] Op 20 december 2022 stelde het college het VTH-beleid Regio Nijmegen 2023 - 2026 vast.

CONCEPT

Verder blijven we werken aan het verbeteren van onze dienstverlening. Dat doen we door aandacht te blijven geven aan onze vijf dienstverleningsprincipes, door brieven te verbeteren zodat ze waar mogelijk voldoen aan B1-taalniveau, en door uitvoering te geven aan de motie 'Bellen bij negatieve beschikkingen'. Daarmee willen we de relatie met inwoners verbeteren.

Daarbij is ook de functie van VTH-beleidsadviseur ontstaan. Deze rol is bedoeld om het hele VTH-proces goed te organiseren, te borgen en samen aan te pakken, zowel binnen als buiten de organisatie.

We deden wat op dat moment nodig was. De afgelopen periode is ook duidelijk geworden dat een dynamisch plan nodig is waarin beleid en uitvoering goed op elkaar zijn afgestemd en waarin duidelijke keuzes worden gemaakt. We kunnen immers niet alles tegelijk. Onze tijd en middelen kunnen we maar één keer inzetten.

2.3. Doelen en borging

In plaats van te reageren op allerlei meldingen moet de aandacht meer gaan naar het hoofddoel van de Omgevingswet: zorgen voor een veilige en gezonde leefomgeving en een goede kwaliteit van de omgeving.[8] Dit begint met het inrichten van een goed *VTH-proces* volgens de *beleidscyclus* zodat we meer risicogericht kunnen werken.

In de beleidsperiode 2026–2030 zorgen we ervoor dat onze gemeentelijke organisatie werkt op basis van risico's en bestuurlijk vastgestelde omgevingsdoelen. Werken op basis van risico's betekent dat we eerst beoordelen waar de grootste risico's voor veiligheid, gezondheid, leefbaarheid en naleving liggen. Daar richten we onze aandacht en inzet op. In 2026 maken we hiervoor een risico- en gebiedsanalyse. Eventuele financiële gevolgen worden betrokken bij de perspectiefnota/begroting 2027.

Ook weten we dat beleidsmatig een aantal dingen samenkomen in 2026:

- Onze ketenpartner Omgevingsdienst De Groene Metropool (ODGM) voert voor de gemeente Wijchen de regionale milieutaken uit.
- Het regionale VTH-beleid loopt af. In 2026 verwachten we gezamenlijk overleggen te starten over nieuw te voeren regionaal beleid.

Daarom stellen we drie doelen:

Doel 1: Goede inrichting van het VTH-proces

Dit doel gaat vooral om het goed organiseren, vastleggen en uitvoeren van de beleidscyclus. Voor VTH betekent dit onder andere een structurele plek op de jaarlijkse begroting, vaste interne en externe informatiemomenten en monitoring en evaluatie van de processen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving en eventuele bijsturing van de ingezette koers. Een richtlijn hiervoor staat in de schematische weergave VTH-proces gedurende een jaar. De richtlijn is verdeeld over vier kwartalen waarin vaste actiepunten zijn opgenomen (bijlage 7).

[8] Artikel 1.3, sub a Omgevingswet.

CONCEPT

Doel 2: stellen van omgevingsdoelen – Risico gestuurd werken
Dit doel gaat vooral over het kunnen maken van betere keuzes en het uitwerken van de gemaakte keuzes.

Voor VTH betekent dit dat we in 2026 een risico- en gebiedsanalyse laten uitvoeren om duidelijke omgevingsdoelen te stellen.

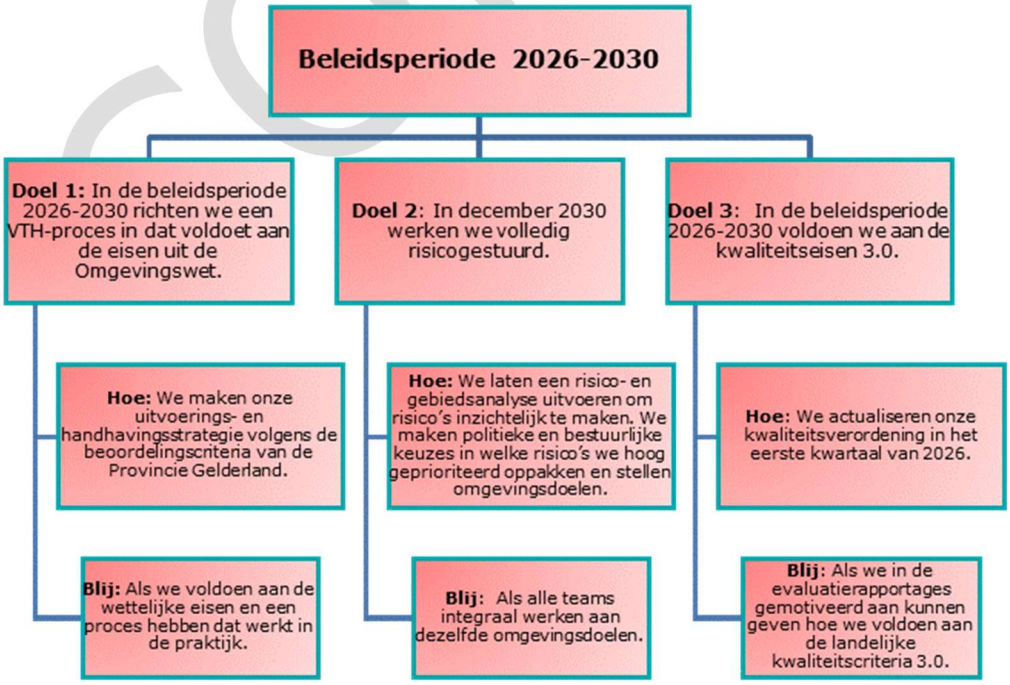
In het vierde kwartaal van 2023 hebben wij intern verkend welke ontwikkelingen zich binnen de gemeente Wijchen voordoen. Deze verkenning leverde waardevolle signalen op, maar vormde geen volledige risico- en gebiedsanalyse. Voor het maken van bestuurlijke keuzes en het stellen van omgevingsdoelen is een breder en objectief totaalbeeld nodig. Daarom laten wij in 2026 een risico- en gebiedsanalyse uitvoeren. Als de benodigde expertise intern niet beschikbaar is, wordt het onderzoek extern uitgevoerd. De benodigde middelen worden betrokken bij de perspectiefnota/begroting 2027. De uitkomsten vormen de basis voor bestuurlijke prioritering en het uitvoeringsprogramma 2027.

Ook zien we in woonwijken en op bedrijventerreinen vaker pakketpunten. Daarnaast krijgen we vragen over de opslag van batterijen. Dit soort nieuwe ontwikkelingen vraagt veel tijd. Ook landelijk is hierover nog niet altijd duidelijkheid. Daarom blijft het zoeken naar de beste manier om hiermee om te gaan.

Met een totaalbeeld maken we keuzes en een strategie. De acties die daaruit volgen beschrijven we in een uitvoeringsprogramma voor 2027.

Doel 3: Goede kwaliteit van uitvoering
Dit doel gaat over de kwaliteit van de taken die we doen, de minimale eisen waaraan we moeten blijven voldoen en hoe we verantwoorden wat we doen.

Voor VTH betekent dit dat we in 2026 onderzoeken of we voldoen aan de eerdergenoemde kwaliteitscriteria 3.0 voor vergunningverlening, toezicht en handhaving en dat we de bestaande kwaliteitsverordening actualiseren. Dit schema laat onze doelen in de beleidsperiode 2026-2030 zien:

CONCEPT

2.4. Monitoring

We volgen bestaande processen en letten goed op signalen uit de praktijk. Met die informatie werken we integraal aan verbetering van onze werkwijze. Als dat nodig is, passen we onze aanpak aan.

Met een jaarlijkse openbare VTH-brief laten we aan de gemeenteraad zien wat we hebben gedaan om onze doelen te bereiken en geven we aan of bijsturing nodig is.

Om de gemeenteraad inzicht te geven in de uitvoering van het VTH-beleid wordt de raad eenmaal per jaar geïnformeerd via een openbare VTH-brief. Hierin rapporteren wij over beschikbare en betrouwbaar te ontsluiten gegevens, waaronder meldingen, doorlooptijden, toezichtactiviteiten en relevante ontwikkelingen binnen vergunningverlening, toezicht en handhaving.

De gemeenteraad heeft verzocht om een publiek toegankelijk VTH-dashboard. Een dergelijk dashboard wordt op dit moment niet ontwikkeld. De huidige registratiesystemen zijn hiervoor niet ingericht. Daarnaast vragen ontwikkeling, beheer en gegevenskwaliteit structurele inzet van capaciteit, techniek en gegevensbeheer. Die capaciteit wordt op dit moment ingezet voor directe dienstverlening en uitvoering. De gewenste transparantie wordt daarom ingevuld via de jaarlijkse openbare VTH-brief. Als registratiesystemen in de toekomst worden verbeterd, kan opnieuw worden beoordeeld of een dashboard haalbaar en doelmatig is. Daarbij moeten ook de benodigde middelen en capaciteit worden betrokken.

2.5. Strategieën

Om onze leefomgeving te beschermen, te behouden en te verbeteren, gebruiken we in ons dagelijks werk verschillende strategieën:

Bron: VTH-beleid gemeente Zoeterwoude

- **Vergunningenstrategie – doel: regels toepassen**
  We behandelen aanvragen en meldingen op basis van duidelijke regels en een goed integraal vooronderzoek. We leggen alle stappen en opmerkingen vast in onze VTH-software. Met deze aanpak kunnen we (maatwerk)voorschriften opleggen bij activiteiten.

CONCEPT

- **Naleef- en preventiestrategie – doel: overtredingen voorkomen**
  We geven duidelijke informatie en communiceren in begrijpelijke taal. We blijven in gesprek en zijn helder over onze rol. We zoeken samen naar een passende oplossing en leggen uit waarom we soms 'nee' zeggen. We zijn dienstverlenend en leggen de focus op voorkomen van overtredingen. Voorbeelden zijn het gebruik van geluidsmeters bij evenementen of het plaatsen van drempels op de weg. We proberen ook extra 'ogen en oren' te krijgen, zodat inwoners met elkaar in gesprek gaan, zoals bij buurtbemiddeling.

- **Toezichtstrategie – doel: controleren**
  We geven prioriteit aan toezicht op brand- en constructieveiligheid, verleende omgevingsvergunningen en acties tegen ondermijning. We bereiden controles goed voor. Na de controle maken we een verslag van de bijzonderheden en eventuele afspraken. We doen dit om mensen te helpen regels na te leven en hen daarin te ondersteunen.

  Vanuit het uitgangspunt 'afspraak is afspraak' houden wij zowel risicogericht en programmatisch toezicht als toezicht naar aanleiding van signalen, meldingen en verzoeken om handhaving. Daarbij richten wij ons op activiteiten, locaties en thema's met verhoogde risico's. Wij maken zichtbaar hoe toezicht wordt uitgevoerd en op welke wijze vergunningsvoorwaarden worden gecontroleerd en, waar nodig, gehandhaafd.

  Deze werkwijze sluit aan bij het uitgangspunt áfspraak is afspraak'. Vergunningen en toestemmingen ontlenen hun waarde niet alleen aan het verlenen ervan, maar ook aan het controleren van de naleving. Door zichtbaar toezicht en, waar nodig, handhaving maken we duidelijk dat vergunningsvoorwaarden niet vrijblijvend zijn. Dit verstrekt het vertrouwen van inwoners en ondernemers in een eerlijke en consistente uitvoering van het beleid.

  Op regels uit het omgevingsplan houden wij risicogericht toezicht. Daarbij combineren wij programmatische controles met signalen uit meldingen, klachten en verzoeken om handhaving. Door signalen te registreren en te analyseren kunnen wij patronen herkennen en onze inzet richten op onderwerpen met de grootste risico's of maatschappelijke impact.

  Binnen de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen houdt de gemeente toezicht binnen de wettelijke rol die de Omgevingswet aan gemeenten toekent. Signalen uit meldingen, dossiers en controles kunnen aanleiding geven voor nader onderzoek of handhavend optreden.

CONCEPT

- **Handhavingsstrategie – doel: overtredingen stoppen**
  We handhaven op brand- en constructieveiligheid en bij urgente openbare orde en veiligheidssituaties die directe aandacht nodig hebben. Bij verleende omgevingsvergunningen, bouw- en sloopmeldingen is handhaving een laatste stap, tenzij er een direct veiligheidsrisico aanwezig is.

  We volgen de juridische stappen zoals die staan in de Algemene wet bestuursrecht. We werken volgens een vast stappenplan uit onze VTH-software.[9] Voor de hoogte van dwangsommen en de duur van termijnen gebruiken we de Leidraad hoogte dwangsommen en begunstigingstermijnen van Wijchen (bijlage 9). We doen dit om snel en duidelijk op te treden bij ernstige overtredingen.

- **Gedoogstrategie – doel: later handhaven**
  We gebruiken deze aanpak bij situaties met een gemiddelde of lage prioriteit, waar we toch veel klachten of meldingen over krijgen. We registreren de klacht of melding en plannen een moment waarop we tijd en middelen vrijmaken voor een projectmatige aanpak. Als er op één plek meerdere overtredingen zijn met gemiddelde of lage prioriteit, bekijken we of we toch moeten handhaven.

We richten onze VTH-software zo in dat de werkprocessen stapsgewijs doorlopen worden. Bij bijzondere situaties stemmen de betrokken teams met elkaar af wie de trekker is en wat nodig is.

De werkwijzen die uit deze strategieën voortvloeien en hoe wij deze strategieën toepassen in de gemeente Wijchen staan in hoofdstuk 3.

CONCEPT

[9] Ingericht volgens de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO).

2.6. Organisatie en middelen

Geld en personeel zijn nodig om de VTH-taken goed uit te voeren. We hebben nu nog geen aparte post of programma speciaal voor VTH. Toch is dat wel nodig. Denk bijvoorbeeld aan omgevingsonderzoeken, opleidingen om te voldoen aan de kwaliteitscriteria 3.0, of het inhuren van externe bureaus voor onafhankelijke controle en advies.

We kunnen pas goed inschatten hoeveel geld en personeel nodig is als we duidelijke prioriteiten hebben. En als we daaruit doelen voor uitvoering en handhaving hebben opgesteld. In het nieuwe VTH-proces werken we aan meer inzicht en betere afstemming tussen de beschikbare formatie en het personeel dat nodig is.

In 2026 wordt objectief onderzocht of de beschikbare personele capaciteit, deskundigheid en kwaliteit van dienstverlening toereikend zijn voor de uitvoering van deze Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2026-2030 en de toekomstige uitvoeringsprogramma's. Daarbij worden de uitkomsten van de risico- en gebiedsanalyse, de wettelijke taken, nieuwe beleidsontwikkelingen en de ambities van de gemeenteraad betrokken. In de onderzoeksopzet wordt bepaald of een globale inschatting volstaat of dat een benchmark of vergelijkend onderzoek noodzakelijk is.

De resultaten van dit onderzoek worden betrokken bij de voorbereiding van de perspectiefnota/begroting 2027. De gemeenteraad wordt uiterlijk bij de behandeling van de perspectiefnota/begroting 2027 geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek en over eventuele voorstellen voor aanvullende capaciteit of middelen.

Dit onderzoek is noodzakelijk omdat de gemeente de komende jaren te maken krijgt met nieuwe wettelijke taken, veranderende maatschappelijke opgaven en toenemende verwachtingen ten aanzien van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Een zorgvuldige afweging van capaciteit, deskundigheid en beschikbare middelen is nodig om te bepalen of de basis voor de uitvoering voldoende op orde is. Met dit onderzoek geven wij invulling aan de wens van de gemeenteraad om vooraf inzicht te krijgen in de uitvoerbaarheid van het beleid. Ook kunnen eventuele keuzes over aanvullende middelen of capaciteit worden betrokken bij de perspectiefnota/begroting 2027. Hiermee wordt voorkomen dat ambities worden vastgesteld zonder dat duidelijk is of deze uitvoerbaar zijn.

Dit is in deze beleidsperiode extra belangrijk. Gemeenten krijgen minder geld van het Rijk. Daarom vinden we het belangrijk om goed na te denken over welke VTH-taken we kunnen uitvoeren en hoe we dat het beste doen.

CONCEPT

3. Uitvoeringsprogramma en Evaluatierapportage

In 2026 wordt eerst een risico- en gebiedsanalyse uitgevoerd. Op basis daarvan worden bestuurlijke prioriteiten vastgesteld. Vervolgens wordt beoordeeld welke capaciteit, deskundigheid en middelen nodig zijn om deze prioriteiten uit te voeren. Deze keuzes worden vertaald naar het uitvoeringsprogramma 2027.

De keuze om eerst een risico- en gebiedsanalyse uit te voeren en vervolgens bestuurlijke prioriteiten vast te stellen, sluit aan bij de uitgangspunten van de Omgevingswet en het door de gemeenteraad vastgestelde kader waarin de perspectieven risico en impact, overlast en afspraak is afspraak centraal staan. Op basis van deze analyse kunnen de beschikbare mensen en middelen worden ingezet waar zij het grootste effect hebben op veiligheid, leefbaarheid en naleving van regels. Hierdoor ontstaat een onderbouwd en transparant uitvoeringsprogramma voor 2027.

Met deze Uitvoerings- en Handhavingsstrategie geeft de gemeente uitvoering aan de moties Basis op orde VTH en Afspraak is afspraak in VTH-uitvoering. De gemeente neemt de onderdelen over die gaan over een helder tijdpad richting het uitvoeringsprogramma 2027, een onderzoek naar capaciteit, deskundigheid en kwaliteit van dienstverlening, toezicht op vergunningsvoorwaarden en jaarlijkse openbare informatievoorziening aan de gemeenteraad. De gemeente neemt het verzoek om een publiek toegankelijk VTH-dashboard op dit moment niet over. De huidige registratiesystemen zijn hiervoor niet ingericht en ontwikkeling en beheer vragen structurele inzet van capaciteit, techniek en gegevensbeheer. Die capaciteit zetten we nu liever in voor directe dienstverlening en uitvoering. De gewenste transparantie wordt daarom ingevuld via een jaarlijkse openbare VTH-brief.

- Er is een nieuw coalitieakkoord en dit kan van invloed zijn op de beleidsvoering en te voeren strategie. Dit VTH-beleid is afgestemd op het nieuwe coalitieakkoord.
- Buiten de organisatie blijven wij samenwerken met de Omgevingsdienst De Groene Metropool (ODGM). Nieuwe regionale ontwikkelingen en beleidsafspraken worden waar nodig verwerkt in de uitvoeringsprogramma's.
- Tegelijk loopt het regionale VTH-beleid af. In 2026 verwachten we gezamenlijk overleggen te starten over nieuw te voeren regionaal beleid.

We zien het onderzoek en de veranderingen als een goede kans om ons VTH-proces te versterken. Verder blijven we werken aan:

Prioriteiten
De afgelopen jaren werkten we binnen de beschikbare formatie aan onze basistaken. De focus lag op gezondheid en brandveiligheid, dit blijft zo.

Projecten
Bij nieuwe projecten waarbij VTH een rol speelt, maken we vooraf inzichtelijk welke inzet nodig is. We betrekken VTH zo vroeg mogelijk, zodat we beter kunnen plannen en voorbereiden. Daarbij blijven we alert op vaste patronen binnen overtredingen met een hoge prioriteit. Het uitgangspunt is dat we vergelijkbare situaties op een vergelijkbare manier behandelen.

CONCEPT

Uitgangspunten
In de werkprocessen zien we vooral de uitgangspunten integraal, betrouwbaar en transparant terug. We streven ernaar dat werkprocessen duidelijk en makkelijk te vinden zijn. Zo behandelen we iedereen gelijk en zorgen we dat we toezien op de afspraken in vergunningen. Dat doen we vanuit betrouwbaarheid en transparantie.

Daarnaast blijven we duidelijk communiceren. Dat doen we onder andere door teksten waar mogelijk op B1-niveau te schrijven, duidelijke informatie op de website te plaatsen, zoekfuncties te verbeteren en beslisbomen voor aanvragen beschikbaar te maken.

Toezichthouders ontwikkelen zich in risicogericht en betrouwbaar werken. Zij moeten keuzes maken in welke overtredingen ze wel of niet oppakken en opvolgen. Dat vraagt om zorgvuldige afwegingen en goede rapportage. Daarom stemmen we steeds weer integraal af om tot een gezamenlijke lijn te komen.

Intrekken oude omgevingsvergunningen
We gaan actiever om met het intrekken van ongebruikte omgevingsvergunningen, vanuit de gedachte 'afspraak is afspraak'. Het gaat om oude omgevingsvergunningen die niet zijn gebruikt. In de gemeente Wijchen is hiervoor nog geen actief intrekkingsbeleid vastgesteld, maar dit is wel gewenst.

Niet-gebruikte omgevingsvergunningen maken het systeem minder betrouwbaar. Ook ontstaat het risico dat vergunde informatie na verloop van tijd niet meer klopt. Denk aan bouwwerken die wel zijn vergund, maar nooit zijn gebouwd. Omwonenden kunnen daardoor geconfronteerd worden met oude, ongebruikte rechten waartegen zij geen rechtsmiddelen meer kunnen inzetten.

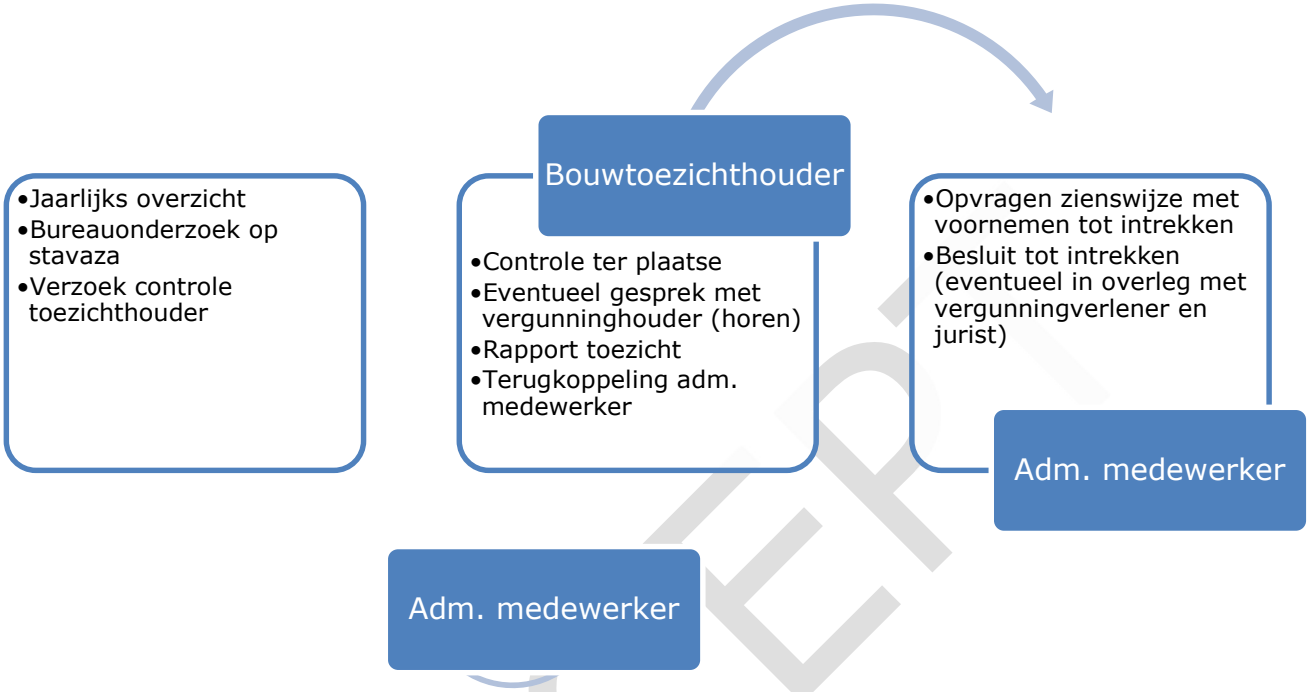
De vergunningverlener informeert de vergunninghouder in principe telefonisch en schriftelijk. De Omgevingswet kent enkele algemene intrekkingsgronden:

- In het kader van handhaving: bijvoorbeeld als de vergunning op basis van onjuiste gegevens is aangeleverd of als in strijd met de vergunning wordt gehandeld.[10]
- Bij niet gebruikmaken van de omgevingsvergunning: bijvoorbeeld als de omgevingsvergunning niet binnen een jaar is uitgevoerd.[11]
- Op verzoek van de vergunninghouder.[12]

CONCEPT

[10] Artikel 18.10 Omgevingswet.
[11] Artikel 5.40, tweede lid, onder b Omgevingswet.
[12] Artikel 5.40, tweede lid, onder c Omgevingswet.

In de gemeente Wijchen onderzochten we in 2025 hoeveel omgevingsvergunningen tot 2021 niet gebruikt zijn. Ook richten we een proces in om toekomstige situaties te voorkomen. De hoofdverantwoordelijke voor dit proces wordt subteam Bouwhandhaving. We onderzoeken ook of we dit proces kunnen integreren in onze VTH-software. Samen met toezichthouders en de administratief medewerkers volgen zij onderstaand stappenplan:

Tegen het besluit de omgevingsvergunning in te trekken kan bezwaar gemaakt worden. De bezwaarprocedure loopt via de bestaande route. Dit betekent in ieder geval dat de teams Algemeen Juridische zaken coördineren, team Juridische Advisering Fysieke Leefomgeving het bezwaar inhoudelijk behandelt en dat team Fysiek Vergunningen en Bouwhandhaving adviseert op de inhoud.

CONCEPT

4. Borging van uitvoering

De gemeente moet haar organisatie goed inrichten. Dit betekent dat de bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden van medewerkers die VTH-taken uitvoeren, zijn vastgelegd en waar nodig zijn geregeld.

De ambtelijke organisatie is verdeeld in domeinen. Elk domein bestaat uit verschillende teams. De uitvoering van VTH-taken valt onder het domein Publiekszaken. Team Fysiek is een onderdeel van dit domein.

De kerntaak van team Fysiek is:

- Vergunningen verlenen
- Toezicht houden
- Handhaven

Team Fysiek bestaat uit:

- Vergunningverleners Omgevingswet
- Vergunningverleners APV en bijzondere wetten
- Buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's)
- Handhavers bouwzaken
- Handhavers voor de Alcoholwet
- Medewerkers voor administratieve ondersteuning

De functies in het team zijn gescheiden. De verantwoordelijkheden van het team volgen uit de interne werkprocessen en werkafspraken.

4.1. Integraliteit

Om de VTH-taken in de praktijk ook te kunnen uitvoeren is nauwe samenwerking nodig met het domein Fysieke Leefomgeving. In dit domein zitten de volgende teams:

- Gebiedsontwikkeling
- Gebiedsinrichting
- Milieu
- GEO-informatie
- Juridische Advisering Fysieke Leefomgeving
- Voorbereiding en Uitvoering
- Ruimtelijk Beheer
- Energietransitie

Deze teams hebben elk hun eigen vakinhoudelijke adviseurs. In dit domein worden ruimtelijke initiatieven, het onderhoud van de openbare ruimte en handhaving geregeld.

Voor specialistische kennis over brandveiligheid en milieuregels werkt team Fysiek samen met de ketenpartners VRGZ en ODGM.

4.2. Bevoegdheid

De bevoegdheden van de medewerkers zijn geregeld via het Mandaatbesluit van de gemeente Wijchen en de aanwijsbesluiten voor de toezichthouders.

CONCEPT

4.3. Bereikbaarheid tijdens kantooruren

In de gemeente Wijchen werken we met een algemeen telefoonnummer. Binnen team Fysiek zijn twee belgroepen: Omgevingsloket en APV. Het klantcontactcentrum verbindt bellers naar de juiste belgroep.

Vergunningverleners en toezichthouders bouw zijn bereikbaar via hun zakelijke telefoonnummer en e-mailadres. De boa's zijn bereikbaar via het algemene nummer van de gemeente Wijchen.

De omgevingsdienst De Groene Metropool (ODGM) is bereikbaar via het algemene nummer van de dienst en via het provinciaal meldpunt milieu.

4.4. Bereikbaarheid buiten kantooruren

We zijn verplicht om ook buiten kantooruren bereikbaar te zijn voor acute en onverwachte gebeurtenissen. Bij toezicht reserveren we tijd die kan worden ingezet bij calamiteiten. Het toezicht is dan gericht op het beperken van acute onveilige situaties.

De gemeente Wijchen kent geen eigen piketdienst voor bouwtoezicht. Toezichthouders bouw horen via de crisisorganisatie of hun inzet nodig is bij een calamiteit. In de praktijk worden zij buiten kantooruren vooral opgeroepen bij brand, bijvoorbeeld wanneer er mogelijk instortingsgevaar is en de brandweer bouwkundig advies nodig heeft.

De boa's verdelen hun diensten ook buiten kantooruren. De werktijden voor de boa's liggen tussen 05.30 uur en 23.00 uur. Tijdens evenementen kan dit tot 02.00 uur zijn. Door te werken in koppels borgen zij de continuïteit binnen het team. Voor calamiteiten buiten deze uren kan contact worden opgenomen met de politie. De boa's staan roulerend in contact met de meldkamer.

De Omgevingsdienst De Groene Metropool (ODGM) kent een eigen piketregeling voor milieucalamiteiten. De piketdienst is 24 uur per dag bereikbaar en beschikbaar.

4.5. Klachten, meldingen, grote incidenten en rampen

In de gemeente Wijchen hebben we een klachtenprocedure. Deze doorlopen we als we een klacht ontvangen over:

- De persoonlijke behandeling door medewerkers of bestuurders
- Het krijgen van te weinig, onjuiste of misleidende informatie
- Het niet reageren op vragen

Een klacht gaat dus altijd over gedrag.

Iedereen kan bij ons meldingen indienen over de openbare ruimte of overlast melden, bijvoorbeeld over dieren, parkeren, geluid, activiteiten in strijd met vergunningvoorschriften of andere vormen van overlast. Dit kan via ons algemene nummer, per brief, per e-mail of via de gemeentelijke website.

CONCEPT

Bij de behandeling van meldingen sluiten wij aan bij de gemeentelijke dienstverleningsprincipes. De gemeente streeft ernaar binnen twee werkdagen een eerste reactie te geven.

Meldingen worden geregistreerd en beoordeeld op aard, urgentie en risico. Deze eerste reactie betekent niet automatisch dat iedere melding wordt opgevolgd met toezicht of handhaving.

Niet iedere melding leidt tot toezicht of handhaving. Bij risicogericht werken beoordelen we op basis van risico's, wettelijke taken en bestuurlijke prioriteiten of vervolgactie nodig is. Als geen vervolgactie wordt ingezet, koppelen we dit duidelijk en zorgvuldig terug aan de melder.

Bij grote incidenten of rampen coördineert de VRGZ de hulpverlening. Zij schakelt met de medewerkers van team Openbare Orde en Veiligheid om lokale acties uit te zetten.

4.6. Kwaliteit

Binnen de organisatie zorgen we voor goede kwaliteit door cursussen en opleidingen te volgen. In de gemeente Wijchen bewaken we de kwaliteit door:

- Controleren van gemaakte stukken
- Volgen van opleidingen en cursussen via de interne academie
- Volgen van opleidingen en cursussen op het eigen vakgebied
- Werken volgens de waarden en principes van de organisatie

Deze manier van werken geldt niet alleen voor hoe we met elkaar omgaan, maar ook voor hoe we communiceren met inwoners, bedrijven en andere partners.

De kwaliteit van onze producten, zoals brieven, besluiten, rapportages en adviesgesprekken, bewaken we door:

- Gebruik van standaarden
- Toepassen van het vier-ogenprincipe (een collega kijkt mee of controleert)

We blijven steeds werken aan goede kwaliteit. We kijken hoe onze organisatie is ingericht en hoe anderen ons werk beoordelen.

CONCEPT

Afkortingen en moeilijke woorden

Afkorting / woord	Uitleg
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
Beleidscyclus	Dit is een model dat wordt gebruikt binnen het domein van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) onder de Omgevingswet. Het model bestaat uit acht stappen die samen zorgen voor een sluitende beleidscyclus, waarbij strategisch beleid wordt vertaald naar operationele uitvoering en vervolgens geëvalueerd en bijgesteld.
Bibob	Dit staat voor 'Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur'. Dit is een wet die helpt om criminele invloed bij vergunningen te voorkomen.
Big-8 beleidscyclus	Zie uitleg Beleidscyclus.
Bijzondere wetten	Overkoepelende naam voor wetten die afwijken van algemene wetten of die specifiek zijn voor een bepaald gebied of een specifieke taak, zoals de Wet Bibob of de Alcoholwet of de Winkeltijdenwet.
Boa	Buitengewoon opsporingsambtenaar. In de gemeente te herkennen aan hun blauwe uniform.
DSO	Digitaal (D) Stelsel (S) Omgevingswet (O). Het DSO is een digitaal systeem dat hoort bij de Omgevingswet. Het maakt het mogelijk om informatie over de fysieke leefomgeving digitaal te raadplegen en aanvragen in te dienen.
DVO	Dienstverleningsovereenkomst tussen de gemeente Wijchen, de Omgevingsdiesnt De Groene Metropool (ODGM) en de VRGZ. In deze overeenkomst staat welke diensten de ODGM en de VRGZ aan ons leveren
Evaluatie	Het terugkijken en beoordelen of beleid of uitvoering goed werkt, en wat beter kan.
IBT	Dit is de afkorting van Interbestuurlijk Toezicht en staat voor toezicht van provincie op gemeentelijk beleid.
JA-FL	Team Juridische Advisering Fysieke Leefomgeving.
Ketenpartner	De organisaties waarmee de gemeente Wijchen samenwerkt om VTH-taken uit te voeren.
Kwaliteitsborger	Dit is een onafhankelijke derde partij die voor de Wkb controleert of een bouwwerk voldoet aan de bouwtechnische voorschriften.

CONCEPT

Kwaliteitscriteria 3.0	Landelijke afspraken over wat goede uitvoering van VTH-taken is. Ze helpen om kwaliteit te meten en verbeteren.
LHS	Dit staat voor 'Landelijke Handhavingsstrategie' en is een landelijke aanpak voor hoe overheden moeten optreden bij overtredingen van regels over de leefomgeving.
LHSO	Dit staat voor 'Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht' en is de vernieuwde versie van de LHS, afgestemd op de Omgevingswet.
Melding	Bericht aan de gemeente dat iemand een activiteit gaat uitvoeren. Soms is een melding genoeg in plaats van een vergunning.
Monitoring	Het volgen en meten van ontwikkelingen.
ODGM	Omgevingsdienst De Groene Metropool. Regionale uitvoeringsorganisatie die namens gemeenten VTH-taken uitvoert, waaronder milieutaken, bodemtaken en asbesttaken.
Omgevingsdoel	Doel die de gemeente wil bereiken voor de leefomgeving, zoals schone lucht, veiligheid of gezondheid.
Omgevingsplan	Voormalig 'bestemmingsplan'. Hierin staan de gemeentelijke regels voor een locatie.
Omgevingsrecht	Alle landelijke en lokale wetten en regels die VTH regels bevatten.
Prioritering	Bepalen wat nu belangrijk is.
Risico- en gebiedsanalyse	Een risico- en gebiedsanalyse is een onderzoek dat overheden uitvoeren om te bepalen waar risico's zijn in de leefomgeving en welke gebieden extra aandacht nodig hebben. Het gaat bijvoorbeeld om risico's door gevaarlijke stoffen, brand, explosies of milieubelastende activiteiten. De risico- en gebiedsanalyse is een belangrijk onderdeel van het beleid en de uitvoering onder de Omgevingswet, vooral binnen het domein van VTH.
SWF	Dit staat voor 'Samenwerkingsfunctionaliteit'. De Samenwerkingsfunctionaliteit is een onderdeel van het DSO. Hiermee kunnen overheden en adviesbureaus veilig en digitaal samenwerken bij het behandelen van aanvragen, meldingen en overleg over de leefomgeving. Bijvoorbeeld als een gemeente advies nodig heeft van een omgevingsdienst of waterschap.
Uitvoeringsprogramma	Dit is een jaarplan van een overheid waarin staat wat ze gaan doen op het gebied van VTH. Het bevat concrete acties, doelen, planning en inzet van mensen en middelen.

CONCEPT

Vergunning	Officiële toestemming van de gemeente om iets te doen, zoals bouwen of een evenement organiseren.
VRGZ	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid – regionale organisatie voor brandweer, ambulancezorg en crisisbeheersing.
VTH	Vergunningverlening (V), Toezicht (T) en Handhaving (H).
VTH-proces	Het geheel van stappen om het doorlopen van de beleidscyclus te borgen binnen en buiten de organisatie.
VTH-taken	Taken op het gebied van VTH. Bijvoorbeeld verlenen van vergunningen, toezichthouden op regels en zien op naleving van de regels.
Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	Zie uitleg Wkb.
Wkb	Dit staat voor 'Wet kwaliteitsborging voor het bouwen'. Deze wet moet ervoor zorgen dat bouwbedrijven beter controleren of hun werk aan de regels voldoet. Onafhankelijke kwaliteitsborgers controleren de bouwkwaliteit en verklaren hierover aan de gemeente.
Zienswijze	Een officiële reactie van een inwoner, bedrijf of organisatie op een voorgenomen besluit van de overheid. Bijvoorbeeld als iemand het niet eens is met een maatregel die de overheid wil opleggen.

CONCEPT